

ԿԱՐԶ ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՐՕՆԱԿԱՆ

ԽՕՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

41

Լըրոպացի նշանաւոր ճանապարհորդները սովորաբար պատիւ կը հաժարին այցելութեամբ տեսակցիլ տւրք Լթոռոյս Լմենապ : Սրբազան Պատրիարքի հետ եւ հարցասիրութեամբ աչքէ անյնել ակնարկատեան հաստատութիւնները : Հատ ժամանակ չէ, որ այցելութեան եկաւ Սրբազան Պատրիարքին մի Լնգղիացի եպիսկոպոսական փոխանորդ (vicaire) իւր աւսուանայն եւ մի ուրիշ ուղեկցի հետ : Երբեք անգղիական եկեղեցականը, որոյ արտաքին տեսքէն կ'երեւէր արգէն իւր խոհականութիւնը, յայտնեց որ ինքը եւ իւր ուղեկիցը () քրտֆորտի աստուածաբանական համալսարանի մէջ աւարտած են իրենց ուսմունքը եւ կը գտնուին եկեղեցական պաշտօնի մէջ, իրենց ճանապարհորդութեան նպատակն է ստոյգ տեղեկութիւն ստանալ Լրեւելեան քրիստոնէից դաւանութեանց վրայ, վասն որոյ եւ մեծ պատիւ կը համարին իրենց որ կ'արժանանան Լայոց Պատրիարքին ներկայացնալ, որ Լրեւելեան մի նշանաւոր ազգի ներկայացուցիչն է Լրուստղէմի մէջ : Սրբազան Լայոյր սիրով եւ մեծաբանօք ընդունեց նորեկ այցելուները եւ գովեց իրենց գեղեցիկ հարցասիրութիւնը :

Լնգղիացի եկեղեցականը, որ կը ցաւէր իր հայերէն չիմանալուն համար ու կը խօսէր քաղղիարէն եւ մենք կը թարգմանէինք, առաջարկեց Սրբազան Պատրիարքին թէ՛ արդէն Լնգղիացի եպիսկոպոսական եւ Եռնապոլսական () թողորդ եկեղեցեաց մէջ միութեան խնդիրներ կը յաղուին եւ երկուստէք հաճութիւն եւ հաւանութիւն կերուի, Լայք քնն կարծիք

ունին այդ ժամին, միթէ չէ՞ն. համաձայնիր այս միութեանը մասնակցիլ, — Սրբազան Պատրիարքը պատասխանեց. Լորք որ քրիստոնէական եկեղեցիները քրիստոնէական միութեան վրայ կը խօսին, մենք կը զարմանանք, վասն զի մենք քրիստոնէութիւնը արգէն մի կը դաւանինք, ինչպէս մի կը դաւանինք եւ զՎրիստոս իւր փրկագործ ստորէնութեամբ եւ իւր աւանդած՝ Լաւատոյ, Եռնապոլսէ եւ Սիրոյ Լաւատարանով, զոր ամեն քրիստոնէացի իրենց ձեռքն ունին, կը կարգան եւ կը խոստովանին, որ չկայ խօրի ոչ Լրեւելին, ոչ Լեթանոսին, ոչ Լնգղիացւոյն եւ ոչ Լայուսն, այլ որք զՎրիստոս ըզգեցեալ են, ամենեքեան մի եմ Կ'Վրիստոս, ինչպէս եւ Վրիստոս մի եմ նոսա : Լայս այսպէս լինելէն յետոյ, յաւելցուց Սրբազան Պատրիարքը, կը զարմանանք, երբ որ դարձեալ միութեան վրայ կը խօսուի եւ իրաւունք կը տանանք տարակուսիլ որ յաւելած միութիւնը առտեւը քողարական է քան թէ քրիստոնէական : Իսկ մենք Լայքս որ դարեւով փորձած ենք եւ շատ վնասներ կրած քաղաքական պաշտօնական արծարծուած եկեղեցեաց միութեան խնդիրէն, միշտ կը սոսկանք նորանոր վտանգներէ, վասն որոյ եւ լուս կը համարինք մեր համազման մէջ հաստատուն մնալ, յարգել մեր եկեղեցւոյ ազգային անկախութիւնը, ինչպէս եւ ոյրոյր, աղօթել ամենուն համար, որոնք ըստ մարդկութեան եւ ըստ քրիստոնէութեան եղբայր են մեզ եւ երբեք նախադրածակ չը լինիլ այլոց խզճի ազատութեան գէմ :

Սրբազան պատրիարքի խօսակցութեամբանակ ակնածական ուրախութիւն մի կը փայլէր այցելուաց երեսին, եւ անգղիացի եկեղեցականը յայտնելով իր խորին գոհութիւնը ասաց. Իրաւ

և ունի, Զերդ Սրբազնութիւն, ստիպյն Մեգիտական և Յունա-Ռուսական եկեղեցեաց միութեան մէջ բաւական անփոփոխ պիտի մնան ազգային արարողութիւնները, և խնդիրը բնաւ ամենեւին քաղաքական չէ, այլ աստուածաբանական : Սրբազան պատրիարքը պատասխանեց. Ս'եր փափաքող ենք ձեր և Յունա-Ռուսական եկեղեցեաց միութեանը, սակայն սուացի ես, մեծարգոյ եղբայր, որ մենք Հայքս միութեան խնդիրէն հասած վէրքերը տակաւին հաքած ունիք մեր վրայ : Ս'եր առջին են այսօր մեր հայ հաղթական և հայ բողոքական եղբայրները, որոնք ոչ միայն մեր ազգային ծէսերը և արարողութիւնները պահպանած չեն, այլ և շարունակ նախատեսած կ'առնեն զմեզ և իրենք մեզ մէ հերձելով մեզ հերձուածող կ'առնան : — Իրաւունք ունիք, կրօնեց Մեգիտացին, և միութեան խնդիրը փոխուելով երեք այցելուներն ևս սկսան փոփոխակի զանազան հարց մտնելներ առաջարկել թէ քանի տիեզերական ժողով լինուանի Հայաստանեայց եկեղեցին, քանի խորհրդաւոր արարողութիւն և ինչպէս կը կատարէ, անփոփոխ պահպանած է լիկիոյ հանգանակը, քանի պատրիարքութիւն և կաթողիկոսութիւն ունի և ինչ յարաբերութեանց մէջ են, քահանայից ամուսնութիւնը պարտաւորեալ է, և վարդապետք ազատական կ'ընտրեն աւուրի վիճակը, ուխտաւորք որ երկիրներէն աւելի կը ժողովին, և այլն և այլն : Իրոք ուրախալի էր մանաւանդ, որ աստուածաբանական համախառն չէն ելած եկեղեցական պաշտօնական լոյս չափ այցելու տիկիներ եւս հմուտութիւն ունէր կրօնական խնդրոց վրայ և ջերմ զգացմամբ կը խօսէր :

Եւ յաւանք հարցմունքներուն պա-

տասխաններ տրուեցան Սրբազան պատրիարքի կողմէն և այցելուները խիստ գոհ լինելով և մանաւանդ հայկական եկեղեցւոյ յունականէն եւ հռովմէականէն տարորոշող արարողական պարզութիւնը գովելով մեկնեցան գոհութեամբ սրտի :

Յիշեալ այցելուները ուղեւորելու ժամանակ խնդրեցին մեզ՝ որ մի իրենց մօտ երթալ և խօսակցիլ : Նշանակեալ օրը գնացին ներկայացանք և եպիսկոպոսական փոխանորդը դարձեալ մեծ ուրախութիւն յայտնելով Սրբազան Պատրիարքի հետ ունեցած տեսակցութեամբն՝ պահարանէն հանելով ցոյց տուաւ մեզ մի անգղիարէն սպագրեալ գիրք, նուիրուած Յունաց Լրուսագէտի պատրիարքին, որուն փորագրեալ կենդանագիրը եւս զետեղուած էր մատենին մէջ : Ըսա Յունաց պատրիարքի վրայ քանի մի տեղեկութիւններ հարցնելով՝ ասաց որ այս գրքին մէջ կը պարունակին աւան և խնդիրներ և առարկութիւններ Մեգիտական և Յունա-Ռուսական եկեղեցեաց միութեան նկատմամբ, ուստի եւ պատասխան լինիմ այսօր կամ վաղը երթալ ներկայանալ Յունաց պատրիարքին և գիրքը մատուցանել : սակայն չը գիտեմ՝ թէ ինչ ընդունելութիւն պիտի գտնեմ : Ըսա բաւական ժամանակ խօսակցելէն վեր, երբ կը մեկնէի, կրկին և կրկին խնդրեցին թէ եւպիսկոպոսական փոխանորդը և թէ իւր ամուսինը, որ իրենց խորին յարգանաց հաւատարմք և ամբառ գոհունակութիւնը մատուցանեմ Սրբազան Պատրիարքին, յայտնելով միանգամայն որ իրենք երբեք չեն կարող մօտանալ նորին Սրբազնութեան քաղցր անսակցութեան և քրիստոնէական խօսակցութեան գեղեցիկ յիշատակը :